

Redegørelse om erhvervsstøtte 2008

1. Indledning

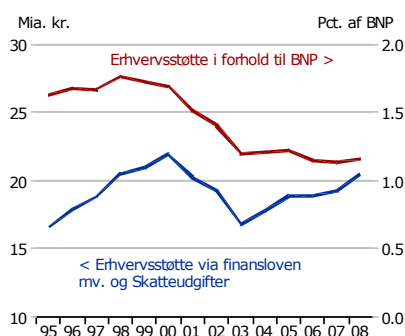
Redegørelse om erhvervsstøtte 2008 beskriver udviklingen i erhvervsstøtten. Der er valgt en forholdsvis bred afgrænsning af ordninger, som regnes for erhvervsstøtte. Det drejer sig ikke alene om direkte tilskud til private virksomheder, men også støtte til erhvervsrelaterede udviklingsaktiviteter, erhvervsfremme og andre formål. Det kan være med henblik på at nå målsætninger på områder som fx miljø, energi og sundhed. Det kan være for at opbygge og sprede erhvervsrelateret viden. Det kan være med det formål at skabe bedre generelle rammebetingelser for erhvervslivets aktiviteter. Det kan også være støtte, der har et andet primært sigte, men som også har betydning for private institutioner eller virksomheder, fx kulturstøtte og dele af udviklingsbi-stand. For en nærmere beskrivelse af de valgte principper for opgørelsen henvises til bilag 1 og *Redegørelse om erhvervsstøtte 2007*.

Redegørelsen indeholder som særlige temaer EU-støtte til dansk erhvervsliv og en sammenligning af den danske støtte med støtten i andre EU-lande.

2. Udviklingen i erhvervsstøtten

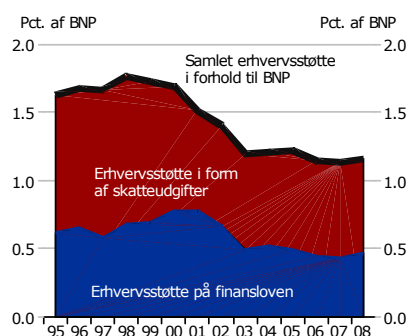
De samlede udgifter til erhvervsstøtte er 21,1 mia. kr. i 2008. Udgifterne fordeler sig med 8,2 mia. kr. til erhvervsstøtte på finansloven mv. og 12,9 mia. kr. til skatteudgifter. Set i forhold til BNP er der sket et betydeligt fald i støtten i 2001 og 2002, hvilket bl.a. skyldes afvikling af støtten til skibsbygning og den gradvise nedjustering af støtte til hjemmeservice. Også andre ordninger er blevet reduceret eller helt afviklet i den periode. Siden 2004 har støtten været på et forholdsvis stabilt niveau i forhold til BNP, jf. figur 2.1 nedenfor. Denne udvikling ses både for erhvervsstøtte på finansloven mv. og i form af skatteudgifter, jf. figur 2.2.

Figur 2.1 Samlede udgifter til erhvervsstøtte

Anm.: Den blå graf afspejler den samlede erhvervsstøtte i løbende priser, mens den røde graf afspejler den samlede støtte i løbende priser i forhold til BNP i løbende priser.

Figur 2.2 Erhvervsstøtte på finansloven mv.

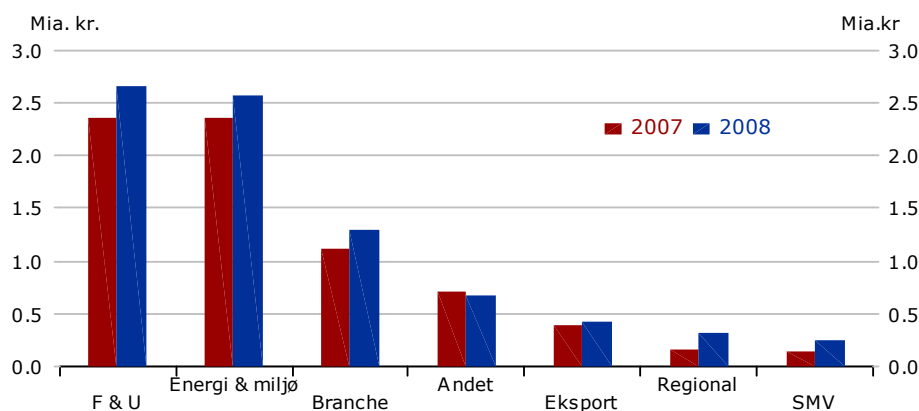

Anm.: Figuren angiver erhvervsstøtten i løbende priser i forhold til BNP i løbende priser. Skatteudgifterne er opgjort efter tabt-provenu metoden og er således sammenlignelig med et tilsvarende skattefrit tilskud til modtagerne.

2.1. Udgifter til erhvervsstøtte på finansloven mv.

De samlede udgifter til erhvervsstøtte på finansloven mv. beløber sig til i alt 8,2 mia. kr. i 2008. Fra 2007 til 2008 sker der en stigning i udgifterne inden for forskning og udvikling samt innovation, som primært skal ses i sammenhæng med aftalen om udmøntning af globaliseringspuljen, jf. figur 2.3. Ligeledes vil der ske en stigning i udgifterne til energi og miljø formål.

Figur 2.3 Udgifter til erhvervsstøtte fordelt på formål i 2007 og 2008

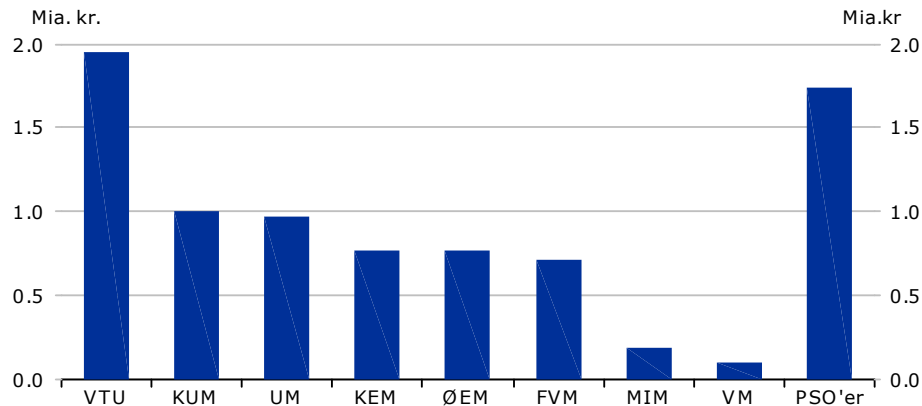

Anm.: Udgifterne afspejler nettoudgifter. Under energi- og miljøstøtten er indeholdt offentlige serviceforpligtelser (PSO) til miljøvenlig elproduktion. Der er en vis usikkerhed tilknyttet PSO-omkostninger, da der endnu ikke foreligger en opgørelse for disse omkostninger i 2007 og 2008. PSO-omkostningerne for 2007 og 2008 afspejler derfor omkostningerne i 2006 korrigeret for den generelle prisudvikling. Støtten til den miljøvenlige elproduktion gives langt overvejende i form af et pristillæg, der reguleres i forhold til markedsprisen. Det betyder, at stigende markedspriser reducerer PSO-omkostningerne og omvendt. Herudover påvirkes støtten også af bl.a. elproduktionen. Fra 2005 til 2006 faldt PSO-omkostningerne med ca. 1,1 mia. kr., hvilket hovedsageligt kan forklares med en stigning i markedsprisen fra ca. 27 til ca. 35 øre/kWh. Under branchestøtte indgår bl.a. støtte til en række kulturelle formål og turisme. "Andet" omfatter hovedsageligt erhvervsrelateret udviklingsbistand. Der er foretaget en række justeringer i formålskategoriseringerne i forhold til Redegørelse om erhvervsstøtte 2007, hvorfor udgiftsniveauet for de enkelte formål ikke direkte kan sammenlignes med sidste års redegørelse.

Ser man på ordningerne i forhold til de enkelte ministerområder, er det Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling, Kulturministeriet og Udenrigsministeriet, der har de største udgifter til erhvervsstøtte i 2008, jf. figur 2.4. nedenfor. De tre ministerier dækker tilsammen knap 50 pct. af de samlede udgifter i 2008. I den sammenhæng dækker Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling alene godt 21 pct. af den samlede støtte. Af andre ministerier, som har en betydelig andel af erhvervsstøtteudgifterne i 2008, kan fremhæves Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Økonomi- og Erhvervsministeriet samt Klima- og Energiministeriet.

En del af udgifterne til erhvervsstøtte er aktuelt omfattet af globaliseringsaftalen, der bl.a. indebærer, at 1 pct. af BNP skal anvendes til offentlige forskningsbevillinger fra og med 2010. Af den samlede erhvervsstøtte er omkring 2,5 mia. kr. omfattet af forskningsrammen og dermed 1 pct. målsætningen. I det nuværende regeringsgrundlag er det endvidere en målsætning, at udviklingsbistanden skal øges fra godt 0,8 pct. af BNI. Af den samlede erhvervsstøtte er knap 0,6 mia. kr. omfattet af ulandsrammen.

Regeringen har sat et udvalgsarbejde i gang vedrørende erhvervsstøtteordningerne på finansloven. Udvalget skal vurdere en række erhvervsstøtteordninger og komme med konkrete forslag til, hvordan der fra 2009 kan ske en målretning og reduktion af statens udgifter til erhvervsstøtte på 450 mio. kr. årligt. Budgetreguleringen skal ses som en del af finansieringen af finansloven for 2008.

Figur 2.4 Udgifter til erhvervsstøtte fordelt på ministerområde i 2008

Anm.: Se anmærkning til figur 2.3.

I tabel 2.1 ses en oversigt over de tre største erhvervsstøtteordninger indenfor hvert ministerområde. Heraf fremgår det bl.a., at den største ordning under ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling er Udvikling af kompetence og teknologi mv., mens det i Kulturministeriet er støtte til dagblade, der er størst.

Tabel 2.1 De tre største erhvervsstøtteordninger for hvert ministerområde, mio. kr.

	2007	2008
Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling i alt	1.636	1.949
Udvikling af kompetence og teknologi mv., § 19.74.01	712	848
Det Strategiske Forskningsråd, § 19.41.11.10	640	811
Højteknologifonden, § 19.55.07	274	280
Kulturministeriet i alt	822	998
Dagblade, § 21.11.59	267	349
Tilskud til filmformål mv., § 21.24.03	195	246
Den Storkøbenhavnske Teaterstøtteordning, § 21.23.47.10	108	111
Udenrigsministeriet i alt	955	966
Blandede kreditter, § 06.32.06.10	350	350
Generel eksportfremme, § 06.11.01.30	296	295
Business-to-Business Programmer, § 06.32.05.12	177	200
Klima- og Energiministeriet i alt	763	766
Elproduktionstilskuddet, § 29.25.05	229	279
Tilskud til energiforskning, § 29.22.01.10	226	215
Tilskud til dækning af kuldioxidafgift i visse virksomheder, § 29.25.02	123	123
Økonomi- og Erhvervsministeriet i alt	508	764
VisitDenmark, § 08.35.02.10	115	130
Program for brugerdreven innovation, § 08.33.05.10	39	97
Erhvervsservice (driftstilskud til regionale erhvervsservicecentre), § 08.33.01.68	89	90

Tabel 2.1 De tre største erhvervsstøtteordninger for hvert ministerområde, mio. kr., fortsat

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri i alt	720	708
Innovation, forskning og udvikling i jordbrugs- og fiskerisektoren, § 24.23.17.10	127	131
Forskningsaktiviteter inden for fødevarer- og jordbrugssektoren, § 24.33.02.10	104	104
Strukturforanstaltninger m.v. indenfor fiskerisektoren, § 24.26.30.11	79	86
Miljøministeriet i alt	96	191
Skovbrugsforanstaltninger iht. skovloven, § 23.55.08.10	-6	91
Velfærdsministeriet i alt	107	94
Tilskud til færgedrift, § 15.91.24	12	51
PSO-omkostninger til miljøvenlig elproduktion	1.649	1.750
Erhvervsstøtte på finansloven og PSO-omkostninger i alt	7.257	8.187

Anm.: Kun ordninger, der har bevilling på mere end 50 mio. kr., er indeholdt i tabellen. 2007 vedrører regnskabstal, mens 2008 vedrører budgettal. Som følge af ressortændringerne i forlængelse af den nye regering i efteråret 2007 er det ikke alle ordninger, som direkte kan sammenlignes mellem 2007 og 2008, da visse ordninger kan høre under nye ministerområder. Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse er ikke medtaget, idet der herunder kun er tale om indtægter og udgifter vedrørende apotekervæsnets udligningsordning, og denne er ved lov statsfinansiel neutral. På grund af manglende godkendelse af landdistriktsprogram i 2007 kunne Miljøministeriets bevilling 2007 ikke tages i anvendelse, men er blevet overført til 2008. Se i øvrigt anmærkning til figur 2.3.

2.2. Skatteudgifter til erhvervsstøtte

De samlede skatteudgifter til erhvervsstøtte kan med nogen usikkerhed opgøres til 12,9 mia. kr. i 2008, svarende til ca. 0,7 pct. af BNP. Overordnet betragtet udgør branchestøtten og støtteelementer knyttet til energibeskatningen de største skatteudgifter til erhvervsstøtten. Gunstige skattemæssige behandlinger af udgifter til forskning og udvikling er også en betydelig skatteudgift, jf. tabel 2.2.

Branchestøtten udgør 5,2 mia. kr. af de opgjorte skatteudgifter i 2008. Efter den såkaldte ”bondegårdsregel” vurderes grundværdien af produktionsjord kun ud fra nogle af de egenskaber, der er bestemmende for jordens handelsværdi. Den lavere vurdering af værdien af landbrugets produktionsjord i forhold til handelsværdien indebærer skatteudgifter i størrelsesordenen 1,4 mia. kr. årligt. Den særlige nul-moms for aviser og blade – hvorved aviserne kan få købsmomsen refunderet, samtidig med at de er fritaget for moms på salget – indebærer et årligt støttebeløb på godt 1 mia. kr.

Energi- og miljøstøtten gennem skattesystemet kan opgøres til ca. 5,2 mia. kr. i 2007. Det skyldes i høj grad den gunstige skattemæssige behandling af vedvarende energi. Brændsler som halm, træflis, biogas mv. er ikke omfattet af energiafgiften. Da den vedvarende energi er CO₂-neutral, kan fritagelsen for CO₂-afgift på vedvarende energi ikke anses for en skatteudgift. Den skattemæssige behandling af udgifter til *forskning og udvikling* er forholdsvis gunstig, da disse udgifter kan straksafskrives, hvilket indebærer en skatteudskyldelse.

Tabel 2.2. Større skatteudgifter til erhvervsstøtte fordelt på formål, mio. kr.

Skatteudgifter fordelt på formål	2007	2008
Branchestøtte i alt	5.111	5.246
Grundværdi, produktionsjord	1.400	1.452
Aviser- og blade, nul-moms	1.146	1.160
DIS-ordningen	631	658
Hyrevogne	303	311
Registreringsafgift (totalskadede biler)	400	400
Miljø- og energistøtte i alt	5.128	5.199
Kraftvarme og vedvarende energi	4.280	4.340
Proceslempelse	395	405
Færgers energiforbrug	315	315
Forskning og udvikling i alt	1.222	1.290
Forsøgs- og forskningsaktivitet	876	944
Forskere og nøglemedarbejdere	346	346
Generel investeringsfremme i alt	582	615
It-software	388	411
Undersøgelse af nye markeder	100	100
Små- og mellemstore virksomheder i alt	294	299
Momskredit til små og mellemstore virksomheder	294	299
Andre formål i alt	213	213
Gratisaktier og gratisobligationer	114	114
Skatteudgifter til erhvervsstøtte i alt	12.560	12.873

Anm.: Kun ordninger over 50 mio. kr. i 2008 er medtaget. Opgørelse er baseret på tabt-provenu-metoden, der angiver det tab af skatteprovenu, som den lempeligere skattebehandling giver anledning til. Derved er tallene i princippet sammenlignelige med et tilsvarende skattefrit tilskud til modtageren. Som udgangspunkt er opgørelsen af de erhvervsrelaterede skatteudgifter baseret på den metodemæssige tilgang i Skatteudgifter i Danmark, som blev udarbejdet af Erhvervsministeriet, Finansministeriet, Skatteministeriet og Økonomiministeriet i 1996 og 1997. Udvalgte skatteudgifter inden for momsområdet, forsknings- og udviklingsområdet og energiområdet er genberegnet, og den opgjorte skatteudgift kan her afvige væsentligt fra tidligere opgørelse i Redegørelse om Erhvervsstøtte 2007.

En opgørelse af skatteudgifter er altid underlagt betydelige metodiske og datamæssige usikkerheder. Skatteministeriet opgør ikke længere en samlet oversigt over skatteudgifter, men vil fremadrettet tage særskilt stilling til, om lovforslag indeholder en ny skatteudgift eller en ændring i en eksisterende skatteudgift. Eventuelle skatteudgifter vil fremgå af selve lovforslaget og vil indgå i en oversigt over skatteudgifter, der vil være tilgængelig på Skatteministeriets hjemmeside.

I forbindelse med dette års Redegørelse om Erhvervsstøtte er udvalgte skatteudgifter genberegnet. Det drejer sig om skatteudgifter på momsområdet, forsknings- og udviklingsområdet og energiområdet. Genberegningen af skatteudgifterne har medført ikke uvæsentlige ændringer, men betragtes alle de genberegne skatteudgifter under ét, er der tale om forholdsvis beskedne samlede revisioner.

3. Belysning af erhvervsstøtteordninger

Redegørelse om erhvervsstøtte omfatter omkring 120 ordninger på finansloven. Den brede afgrænsning indebærer en stor forskellighed i de omfattede ordninger, herunder de enkelte ordningers formål og formen for støtte.

Den brede afgrænsning af støttebegrebet betyder, at knap en femtedel af ordningerne, der er omfattet af opgørelsen af erhvervsstøtte i denne redegørelse, direkte er rettet mod private virksomheder. Det viser en undersøgelse af indretningen af erhvervsstøtteordningerne, som bygger på indberetninger fra administratorerne af støtteordningerne. Over halvdelen af erhvervsstøtten involverer midler til offentlige institutioner i samarbejdsprojekter med private virksomheder mv. Endelig er der en forholdsvis stor andel af erhvervsstøtten, der er møntet på foreninger, rådgivende organisationer, erhvervsdrivende fonde, selvejende institutioner, brancheorganisationer mv. Ordninger på Kulturministeriets område har typisk sådanne modtagere. Ligeledes er der forholdsvis mange i denne kategori på Udenrigsministeriets område. Modtagere af erhvervsstøtte på Videnskabsministeriets område er typisk offentlige institutioner. Økonomi- og Erhvervsministeriet og Fødevarerministeriet har forholdsvis mange ordninger, der er kendetegnet ved at være samarbejdsprojekter mellem private virksomheder og offentlige institutioner.

3.1. Markedsfejl og andre begrundelser for erhvervsstøtten

Der kan være mange begrundelser for at give erhvervsstøtte og generelt at fremme virksomheders konkurrencedygtighed. Et argument er, at erhvervsstøtte kan hjælpe til at give en bedre samfundsøkonomisk anvendelse af ressourcerne, blandt andet i de tilfælde, hvor der foreligger en markedsfejl, dvs. situationer, hvor markedskræfterne ikke fører til den bedste anvendelse af samfundets ressourcer. Der kan også være andre begrundelser end økonomiske for at have støtteordninger. Det kan eksempelvis være regionale hensyn eller kulturelle formål.

Ifølge indberetninger fra administratorerne af støtteordningerne er knap to tredjedele af ordningerne begrundet i markedsfejl. Godt en tredjedel af ordningerne er begrundet i andre hensyn. Det skal understreges, at denne opdeling på markedsfejl og andre hensyn alene er baseret på vurderinger hos administratorerne af de enkelte ordninger. I praksis kan det være vanskeligt at påvise markedsfejl på et konsistent grundlag, og resultatet af indberetningerne skal tages med dette forbehold. Herudover er nogle af de væsentligste begrundelser er regionale hensyn eller kulturelle formål. Endvidere nævnes forhold som økologi, sundhed, biologisk mangfoldighed mv.

Andre hensyn har en forholdsvis stor betydning for ordninger relateret til kultur, velfærd, miljø (naturen) og til dels ordninger på Udenrigsministeriets område (udviklingsbistand), og der findes nogle store ordninger på disse områder, jf. tabel 3.1. De største ordninger, der er begrundet i markedsfejl, vedrører i høj grad forskning og udvikling.

Tabel 3.1 Større ordninger begrundet i markedsfejl og andre hensyn, mio. kr., 2008

Større ordninger begrundet i markedsfejl		Større ordninger begrundet i andre hensyn	
Det Strategiske forskningsråd (VTU)	811	Blandede kreditter (UM)	350
Samarbejde om innovation og vidensspredning (VTU)	302	Dagblade (KUM)	349
Højteknologifonden (VTU)	280	Tilskud til filmformål (KUM)	246
Godkendte Teknologiske Serviceinstitutter (VTU)	278	Business-to-Business Programmer (UM)	200
Forskningsaktiviteter inden for fødevarer- og jordbrugssektoren (FVM)	104	Den Storkøbenhavnske Teaterstøtteordning (KUM)	111

Anm.: Opgørelsen er baseret på indberetninger fra administratorerne af støtteordningerne under de pågældende ministerier.

3.2. Evalueringer

Evalueringer kan foretages på en række forskellige måder med forskelligt sigte. Det kan være vanskeligt at foretage en fuld evaluering af en ordning, da det i praksis vil være umuligt at værdisætte alle virkninger af en ordning, ligesom det kan være svært at vurdere, hvordan støttemodtageren ville have klaret sig uden støtte. Evalueringer er dog en vigtig kilde til information om, hvorvidt forskellige ordninger lever op til deres formål.

Undersøgelsen af de omkring 120 erhvervsstøtteordninger på finansloven viser, at langt hovedparten af ordningerne er genstand for evalueringer. Ordninger, der har eksisteret i flere år, er som hovedregel evalueret, mens der er planlagt kommende evalueringer af nyere ordninger. To tredjedele af erhvervsstøtteordningerne er således blevet evalueret. Målt i forhold til midler er mere end 80 pct. af ordningerne blevet evalueret. Evalueringerne er typisk blevet foretaget af eller i samarbejde med administratorene af de pågældende ordninger. I nogle tilfælde foretages der en selvevaluering af modtagerne under ordningerne. En række ordninger er endnu ikke blevet evalueret, fordi de er forholdsvis nye og først kan evalueres på et senere tidspunkt. Det gælder fx program for brugerdreven innovation på Økonomi- og Erhvervsministeriets område, der er etableret i 2007 og skal evalueres i 2009.

4. EU-støtte til dansk erhvervsliv

Redegørelsen om erhvervsstøtte 2008 er i forhold til redegørelsen fra 2007 blevet suppleret med en oversigt over den støtte, som Danmark modtager hvert år fra en række EU-ordninger rettet mod erhvervslivet. Støtten gives i regi af flerårige EU-programmer og -ordninger, der understøtter EU's fælles politiske målsætninger. Den seneste forhandling af EU's overordnede budgetrammer og politiske prioriteter dækker perioden for 2007-2013.

Ikke al den støtte, som Danmark modtager fra EU, fremgår af finansloven. Det gælder fx de ordninger, hvor virksomhederne har mulighed for at ansøge om tilskud direkte hos EU. Derfor findes der heller ikke et samlet billede af pengestrømmene mellem EU og Danmark. Som en konsekvens af dette forhold henviser "EU-ordninger" i redegørelsen udelukkende til programmer og ordninger rettet mod fødevarerhvervet, skovbrug samt strukturfondsprogrammerne. Dermed vil der også være en række erhvervsrelaterede EU-ordninger, som ikke indfanges. Det drejer sig fortrinsvist om EU's rammeprogrammer for forskning og teknologisk udvikling.

4.1. EU-støtte til erhvervslivet i 2008

I 2008 er den samlede EU-støtte på 8,8 mia. kr. Heraf udgør støtten til landbrugserhvervet langt den største andel med et forventet støttebeløb knap 8,3 mia.kr. jf. tabel 4.1. nedenfor.

Tabel 4.1 EU-støtte, mio. kr. fordelt på ordninger, 2008

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri i alt	8.251
Enkeltbetalingsordningen, § 24.42.12	7.439
Eksportstøtte, § 24.42.11	361
Produktionstilskud og -afgifter, § 24.42.13	107
Landdistriktsprogrammet 2007-2013, § 24.23.03	257
Fiskerisektorprogrammet, §24.26.30.11	86
Økonomi- og Erhvervsministeriet i alt	535
Regionalfondsprogrammet 2007-2013, § 08.35.01.30	268
Socialfondsprogrammet 2007-2013, § 08.35.01.35	268
Miljøministeriet i alt	13
Landdistriktsprogrammet, Skovbrugsforanstaltninger § 23.55.08.	13
I alt	8.801

Anm.: I tabellen indgår ikke national medfinansiering.

På landbrugsområdet udgør Enkeltbetalingsordningen langt den største støtteordning med 7,4 mia. kr. Heraf er godt 7,1 mia. kr. af støtten ikke direkte koblet til produktionen. Støtten er i stedet afhængig af producentens overholdelse af udvalgte regler inden for miljø, dyrevelfærd og fødevarer sikkerhed samt betingelser inden for ”God Landbrugs- og Miljømæssig Stand” (GLM). I 2008 er det forventningen, at 58.000 producenter modtager støtten med et gennemsnitligt beløb på 121.300 kr.

Landbrugsstøtten omfatter også en række ordninger, der er koblet til den enkelte landmands produktion, fx proteinafgrødestøtte og energiafgrødestøtte. Hertil kommer en række markedsordninger, som har til formål at stabilisere priserne for landbrugsprodukter. Det gælder fx eksportstøtte og produktionstilskud til en række landbrugsprodukter. I den forbindelse udgør eksportstøtten den dominerende post med 361,4 mio. kr., som ydes til eksport af varer ud af EU, når/hvis verdensmarkedsprisen er mindre end prisen inden for EU. Enkeltbetalingsordningen og markedsordningerne betales fuldt ud af EU.

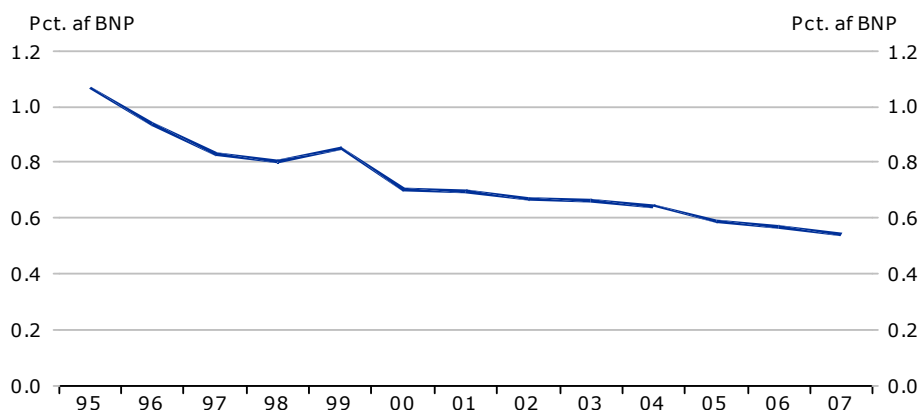
EU tildeler også støtte i regi af ”Landdistriktsprogrammet” med i alt 257,2 mio. kr. Landdistriktsprogrammet er Danmarks udmøntning af EU’s rådsforordning om støtte til udvikling af landdistrikterne 2007-2013. Der kan under forordningen gives støtte til at forbedre landbrugets og skovbrugets konkurrenceevne, forbedre miljøet samt forbedre livskvaliteten i landdistrikterne. EU stiller finansiering til rådighed for de nævnte formål under forudsætning af en offentlig national medfinansiering på minimum 45 eller 50 pct., afhængig af hvilke af de oven for nævnte støtteformål, det konkrete projekt falder under.

I 2008 står EU’s Regional- og Socialfondsprogrammer for et samlet EU-støttebeløb på 535,4 mio. kr., hvortil der kommer et tilsvarende beløb i national medfinansiering. Formålet er her at bidrage til at styrke den regionale konkurrenceevne og beskæftigelse i hele Danmark og derved også bidrage til at opfylde de europæiske Lissabon-målsætninger om, at Europa skal være verdens mest konkurrencedygtige økonomi. Strukturfondsindsatsen supplerer den nationale indsats for vækst, erhvervsudvikling og beskæftigelse med udgangspunkt i bl.a. regeringens globaliseringsstrategi og skal understøtte de regionale erhvervsudviklingsstrategier.

4.2. Udviklingen i EU-støtten fra 1995-2008

Som det fremgår af figur 4.1 er der fra 1995 frem til i dag sket et fald i støtten fra EU målt som andel af BNP. Støtten er faldet fra et niveau på lidt over 10,5 milliarder til 8,8 milliarder i 2008. Siden år 2000 har støtten ligget på et niveau mellem knap 9,5 mia. og 9 mia. Heraf udgør landbrugsordninger langt størstedelen af støtten.

Figur 4.1. EU-støtten i procent af BNP

Siden 90'erne har udviklingen i EU's politik på landbrugsområdet trukket støtten i en mere markedsorienteret retning. Særlig tre store reformer i EU (MacSharry reformen i 1992, Agenda 2000 og Midtvejsreformen i 2003) har medvirket til denne udvikling, og har betydet lavere garanterede priser for EU's landbrugsvarer. Dette er søgt kompenseret ved at give direkte støtte til producenterne, en støtte, som for størstedelen er afkoblet fra produktionen som det er tilfældet i Enkeltbetalingsordningen.

Fra 2007 blev det strategiske fokus ændret for Regionalfondens og Socialfondens vedkomne så medlemslandene i højere grad skal bidrage til Lissabon-strategiens målsætninger. Den danske regering har lagt vægt på at få mere effekt af EU-midlerne, herunder lagt vægt på at sikre en sammenhæng mellem prioriteringen i den danske vækstpolitik og den danske strategi for anvendelsen af regional- og socialfondsmidlerne. Målretningen af strukturfondsmidlerne har gjort det muligt i højere grad at anvende regional- og socialfondsmidlerne til at understøtte de regionale erhvervsudviklingsstrategier og forankre globaliseringsstrategiens initiativer regionalt og lokalt.

5. International benchmarking af erhvervsstøtte

En international sammenligning af støtten til erhvervslivet kræver et konsistent sammenligningsgrundlag for erhvervsstøtten. Der findes imidlertid ikke internationale opgørelser baseret på erhvervsstøttebegrebet i denne redegørelse. Derfor er der i dette afsnit taget udgangspunkt i Kommissionens *statsstøttebegreb*.

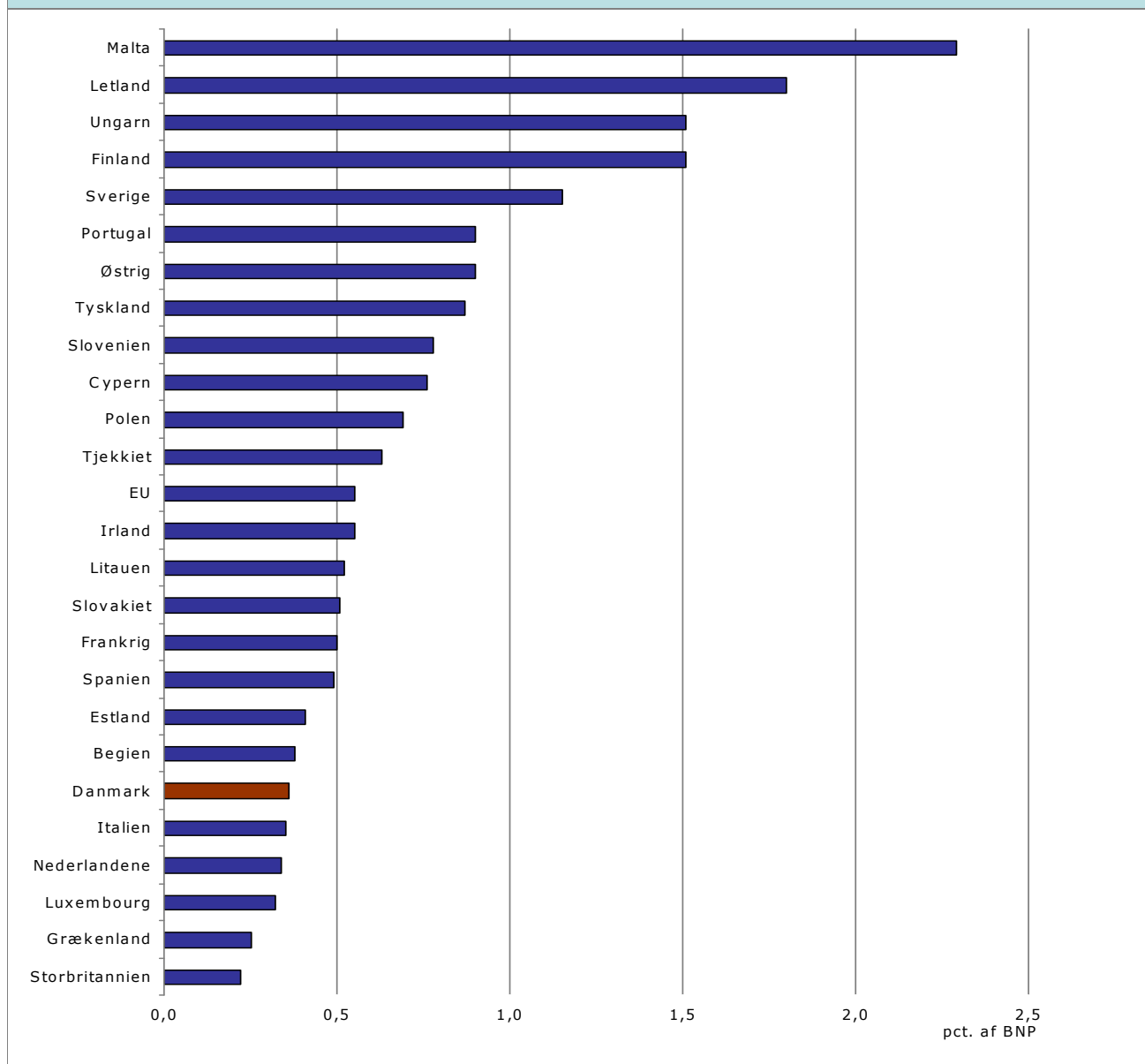
Såvel Danmark som andre lande har en række statsstøtteordninger, der har til sigte at støtte udviklingen i erhvervslivet. Da støtte kan forvride konkurrencen, skal alle støtteordninger i EU som udgangspunkt godkendes af Kommissionen. Det er de enkelte landes ansvar at få ordningerne notificeret. Kommissionen opgør udbetalt og godkendt statsstøtte i den såkaldte resultattavle (scoreboard).

For at en støtteordning falder ind under Kommissionens statsstøttebegreb skal den være selektiv, dvs. rette sig mod visse virksomheder, sektorer eller produkter. Således vil en række ordninger, der er medtaget i opgørelsen af erhvervsstøtte i denne redegørelse, ikke være omfattet af Kommissionens opgørelse. Omvendt indeholder Kommissionens resultattavle bl.a. udgifter til dele af arbejdsmarkedspolitikken, herunder sociale beskæftigelsesforanstaltninger, som i denne redegørelse ikke betragtes som erhvervsstøtte. Da disse ordninger er møntet på hjælp til den enkelte person og ikke på virksomheder, er statsstøtten i det følgende rensset for udgifter til beskæftigelsesstøtte for at få et billede af statsstøtten til erhvervslivet, som er i større overensstemmelse med afgrænsningen af erhvervsstøtten i denne redegørelse.

5.1. Dansk støtte i forhold til EU-landene

Et udgangspunkt for en international sammenligning af dansk erhvervsstøtte er at anvende Kommissionens opgørelse af statsstøtte eksklusiv beskæftigelsesstøtten. Opgjort på denne måde er den danske støtte til erhvervslivet på et relativt lavt niveau i forhold til andre EU-lande, jf. figur 5.1. Den danske støtte er på 0,4 pct. af BNP, mens den for hele EU er på 0,6 pct. af BNP. Hvis der ikke korrigeres for beskæftigelsesstøtte, svarer den danske støtte til EU-gennemsnittet. Tyskland og Sverige ligger betydeligt højere på henholdsvis 0,9 pct. og 1,2 pct. Det skal bemærkes, at andre forhold kan være af betydning for niveauet af statsstøtten i de andre lande, som det ikke er taget hensyn til. Således er en række ordninger i de nye EU-lande under udfasning, hvilket fremover vil trække i retning af et lavere støtteniveau i disse lande. Et andet eksempel er den lave selskabsbeskatning i Irland, som ikke opfattes som statsstøtte, men som giver virksomheder en begunstigelse i forhold til virksomheder i andre lande. Sammenligningen af statsstøtten i EU-landene skal således tages med forbehold for en række forskellige forhold i de enkelte medlemslande, som har væsentlig betydning for de opgjorte støtteniveauer.

Figur 5.1. Statsstøtte eksklusive beskæftigelsesstøtte, i pct. af BNP, 2007

Anm.: For at for et billede af støtten til erhvervslivet, som er i større overensstemmelse med afgrænsningen af erhvervsstøtten i denne redegørelse, er statsstøtten fratrukket beskæftigelsesstøtte.

Kilde: Report from the Commission. State Aid Scoreboard, Autumn 2007 Update, og egne beregninger

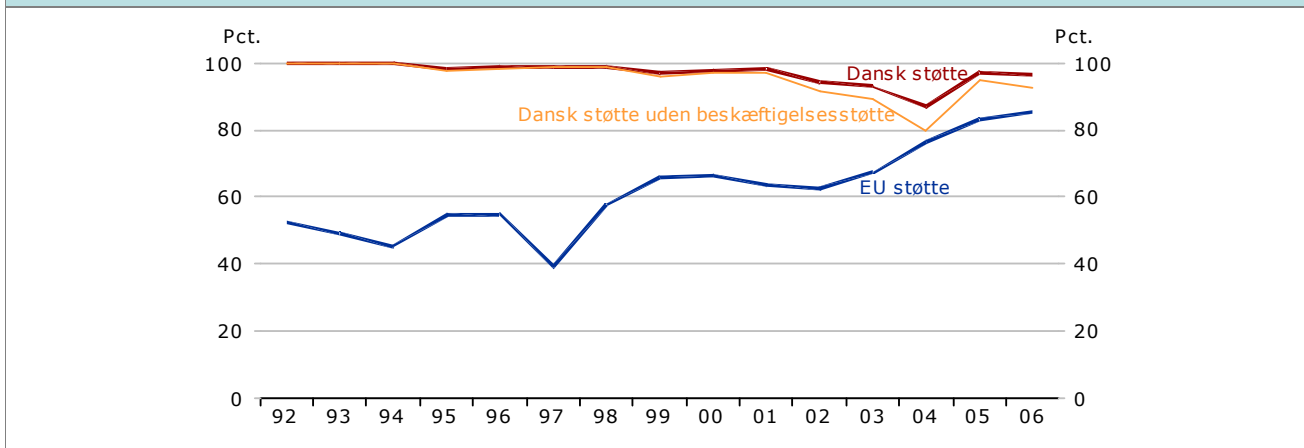
5.2. Statsstøtte opdelt på horisontale og branchespecifikke formål

Statsstøtte gives til mange forskellige formål, og de samfundsmæssige virkninger af forskellige støtteordninger varierer alt efter indretningen. Overordnet set skelner Kommissionen mellem horisontal støtte og branchespecifik støtte, herunder ad hoc støtte til enkelte virksomheder. Sidstnævnte form for støtte anses normalt for mest skadelig for konkurrencen. Horisontal støtte er af mere generel karakter og går til tværgående formål såsom miljøbeskyttelse, hjælp til små virksomheder og kapitalfrembringelse. Ideen bag den horisontale støtte er, at støtten skal modvirke markedsfejl på de forskellige områder. I tilfælde med markedsfejl kan støtte til bestemte formål være en måde at opnå en bedre anvendelse af ressourcerne.

Samlet set går 93 pct. af den danske statsstøtte eksklusive beskæftigelsesstøtte til horisontale formål, mens 7 pct. går til ikke-horisontale formål. Det placerer Danmark højt i forhold til EU-gennemsnittet på 85 pct. Hvis beskæftigelsesstøtten ikke tages ud, kan støtten til horisontale formål opgøres til 96 pct.

Over tid er de mest konkurrenceforvridende former for støtte, de ikke-horisontale, blevet reduceret betydeligt i EU, jf. figur 5.2. I forhold til perioden 2001-2003 er andelen til horisontal støtte steget med 17 pct.point. Der er sket et mindre fald i Danmark, men det skal ses i forhold til, at støtten til horisontale formål ligger på et højt niveau. På Det Europæiske Råd i Stockholm i 2001 blev det besluttet, at statsstøtten skal være faldende i forhold til BNP, og at støtten i højere grad skal rettes mod horisontale formål.

Figur 5.2. Horisontal støtte som andel af samlet støtte

Anm.: Faldet i andelen af den horisontale støtte i Danmark i 2004 skyldes privatiseringen af TV2, som ifølge Kommissionen indeholdt elementer af branchestøtte.

Bilag 1

Afgrænsning af erhvervsstøtte via finansloven mv.

Udgangspunktet for *Redegørelsen om erhvervsstøtte 2008* er at forsætte arbejdet med at skabe en konsistent statistikopgørelse, der gør det muligt at følge udviklingen i erhvervsstøtte fra år til år. Derfor følger opgørelsen af den danske erhvervsstøtte i redegørelsen den samme definition, som blev anvendt i forbindelse med *Redegørelse om erhvervsstøtteredegeben 2007*.

I redegørelsen afgrænses erhvervsstøtte forholdsvis bredt som statslige ordninger, som Folketinget har indflydelse på. Der er tale om ordninger, hvorfra der direkte eller indirekte overføres statslige midler til det private erhvervsliv, og hvor modtagerne opnår en økonomisk fordel eller opnår en betaling for en vare, der ønskes fremmet af samfundsmæssige hensyn.

Redegørelsen omfatter således også støtte til erhvervsrelaterede udviklingsaktiviteter og forskning, som kan være til gavn for brede dele af erhvervslivet og samfundet. Det gælder fx Højteknologifonden og bevillinger til samspil mellem offentlige og semioffentlige videninstitutioner og private virksomheder. Ligeledes er det valgt at medtage bevillinger til strategisk forskning, idet der her skabes viden, som kan anvendes til at løse væsentlige samfundsproblemer, herunder understøtte erhvervsmæssige styrkepositioner. I den sammenhæng skal det fremhæves, at den endelige effekt af støtten muligvis først viser sig på længere sigt fx i lavere forbrugspriser eller højere lønninger.

Opgørelsen er fordelt på udgifter til støtte på finansloven mv. samt støtteordninger, som er finansieret ved en lovgivningsmæssig bestemt opkrævning, der gives videre til de støttede virksomheder. Det drejer sig om de offentlige serviceforpligtelser (PSO) til miljøvenlig el-produktion, hvor producenter af miljøvenlig el modtager et tilskud, som el-forbrugerne er pålagt at betale.

Ordninger, der ikke indgår i opgørelsen af erhvervsstøtte

Den valgte afgrænsning betyder, at statslige myndigheder, der til dels har et erhvervsfremmende sigte, og en række offentlige forskningsinstitutioner, ikke indgår i opgørelsen.

Således regnes ordninger afledt af beskæftigelsespolitikken og uddannelsespolitikken ikke som erhvervsstøtte. I disse tilfælde kan det være vanskeligt at pege på en direkte sammenhæng mellem ordningerne og den specifikke del af erhvervslivet, der begunstiges. Ordninger under beskæftigelsespolitikken er møntet på hjælp til den enkelte ansatte i modsætning til erhvervsstøtten, der er møntet på virksomhederne.

Kommunale og amtslige/regionale ordninger er heller ikke indeholdt, da det ikke er muligt at udskille de erhvervsfremmende aktiviteter på de kommunale og amtslige budgetter på et tilstrækkelig detaljeret niveau.

Endvidere kan der være forskellige former for regulering, der medfører en økonomisk begunstiggelse af visse erhverv. Fx kan der være regler, som begrænser adgangen til et bestemt erhverv og som kan muliggøre højere priser end ellers. Denne type af støtte indgår ikke i opgørelsen.

Der er således truffet en række valg i forbindelse med opgørelsen over erhvervsstøtten, som betyder at redegørelsen på udvalgte områder afviger fra andre opgørelser. Ønskes indblik i andre redegørelser på området, henvises til *Redegørelse om erhvervsstøtteredegeben 2007*, hvor der indgår en oversigt over en række andre opgørelser over erhvervsstøtte.